

De Hel op de
Vughtse heide

De Hel

op
de
Vughtse
Heide

door
No. 469

DRUKK. EN UITG.-MIJ. KEMINK EN ZN., DOMPLEIN 2, UTRECHT

INLEIDING.

Vier kilometer van 's Hertogenbosch ligt het mooie Brabantse dorp Vught.

Was Vught vroeger in Nederland vooral bekend om zijn mooie villa's, prachtige bossen en zijn natuurbad „De IJzeren Man”, thans roept deze naam in de harten van alle ware Nederlanders een gedachte aan gruweldaden en wreedheden op, want daar, vlak tegenover het natuurbad „De IJzeren Man”, verscholen tussen dennenbossen, ligt het concentratiekamp van Nederland, waarin duizenden Nederlanders de dood vonden. Tijdens de Duitse bezetting droeg het de naam van „Konzentrationslager Herzogenbusch”, afgekort tot „K.L.H.”

In Juli 1942 is met het bouwen van dit kamp een aanvang gemaakt en op 13 Januari 1943 is het voor 't eerst in gebruik genomen.

Het kamp, dat midden tussen de bossen ligt, is door een vijf meter brede gracht omgeven; aan beide zijden staat een drie meter hoge prikkeldraadversperring. Om de vijftig meter staan rond het gehele kamp zes meter hoge wachttorens, welke dag en nacht bezet zijn door Nederlandse SS-mannen, gewapend met mitrailleurs, geweren en schijnwerpers.

Het kamp, dat aan twintigduizend man plaats biedt, is ruim één kilometer lang en zeshonderd meter breed. De hoofdgebouwen zoals keuken, bakkerij en ziekenhuis, alsmede de gevangenis, die tweehonderd cellen heeft, zijn stenen gebouwen. Ook de veertig barakken en de werkplaatsen zijn voor het merendeel van steen. In het crematorium, dat eerst van hout was en later door een stenen gebouw vervangen is, is een galg ondergebracht voor mannen die tot de strop veroordeeld waren. Het aantal gevangenen variëerde tussen vijfduizend en twintigduizend personen, voor 't merendeel Nederlanders, maar ook Duitsers, Polen, Belgen en Franssen waren vertegenwoordigd.

Alle gevangenen droegen een nummer op de linkerzijde van

hun jassen. De nationaliteiten waren kenbaar door de beginletters van het land waar de gevangenen vandaan kwamen. Deze letter stond vlak voor het nummer, zodat 'n Fransman b.v. het nummer F 2884 kon dragen. Boven dit nummer droeg ieder gevangene een driehoek van verschillende kleur, het kenmerk bij welke categorie gevangenen hij thuishoorde. Een rode driehoek droegen alle gevangenen die door Gestapo en Sicherheits-Dienst gearresteerd waren voor vergrijpen op politiek terrein. Een zwarte driehoek was voor werkweigeraars en zwarthandelaren. Beroepsmisdadigers droegen een groene driehoek. (Van deze categorie waren alleen gevangenen van Duitse nationaliteit). De volgelingen van de leer van Jehovah's getuigen, die door de gevangenen en de Duitsers „Bijbelvorsers” werden genoemd, droegen een paarse driehoek. Zij waren gearresteerd, omdat hun leer lijnrecht in strijd was met het Nationaal-Socialisme. Een Jood droeg de gewone gele ster met inscriptie „Jood”. Een Jood die gearresteerd was voor een politiek vergrijp, droeg deze ster half rood half geel, terwijl een zwarthandelaar-Jood een zwart-gele ster droeg.

De leiding van het kamp was geheel in handen van de Duitse SS. Een Hauptsturmführer bekleedde de functie van kampcommandant. Vier Untersturmführers, die resp. de functies bekleedden van eerste en tweede Lagerführer, Rapportführer en Arbeitsführer, stonden hem in zijn taak bij, terwijl nog twintig Scharführers en Unterscharführers dienst deden als Blockführer en Kommandoführer.

Een Blockführer voerde het bevel over een barak gevangenen, terwijl een Kommandoführer als regel over één werkkommando (= groep) gevangenen regeerde; vaak echter ook over méér dan één kommando.

De bewaking van het kamp was in handen van Nederlandse SS-mannen, die ook tot taak hadden, de verschillende kommando's die buiten 't kamp werkten, te vergezellen, om iedere poging tot ontvluchting te verijdelen. Al deze SS-mannen werden door een honderdtal Duitse gevangenen, capos genaamd, bijgestaan. Zij hadden allen reeds vele jaren doorgebracht in de Duitse kampen Dachau, Buchenwald en Sachsenhausen, en waren voor het merendeel beroepsmisdadigers,

zwervers en zigeuners. Deze mannen waren door de kampleiding van Vught uitgezocht om haar te helpen bij het exploiteren van het Vughtse kamp, volgens hun bestiale beginselen. Zij hadden dan ook alle functies in handen, die door de gevangenen bekleed kunnen worden, zoals kampleider, blokleider en voorman, en oefenden van de aanvang af een vreselijke terreur uit over ons, hun Nederlandse lotgenoten.

HOOFDSTUK XIII.

EEN NIEUW HONGERLEGER.

De speurderszin van „De Bult” verslapt nooit. Steeds loert hij rond, sluipt langs barakken en door de bossen of hij niet ergens een misdadiger kan ontdekken. Als hij ons dan ergens ziet zitten, kromt hij zijn rug nog dieper en schreeuwt: „Pass du nur auf!! Ich komme gleich da!!” Meestal blijft het bij schreeuwen, soms echter slaat hij er onbarmhartig op los. Ook verschillende burgerarbeiders, die voor ons iets meebrachten of een brief meenamen, zijn het slachtoffer van zijn speurdersmanie geworden.

Vandaag ziet hij zijn moeite weer beloond. Terwijl hij op een hoek staat te loeren, ziet hij dat 'n gevangene aan een burgervoerman 'n brief overhandigt. Met gretige haast snelt hij op zijn fiets naar dezen voerman en vraagt hem naar de brief, maar de voerman weet natuurlijk niet wat hij bedoelt. „De Bult” echter heeft goed gezien, dat hem 'n brief werd gegeven en neemt den voerman mee naar de blokhut. Hij is zo zeker van zijn zaak, dat hij paard en wagen naar de stal laat brengen. Hier wordt het paard uitgespannen, afgetuigd en buiten vastgebonden, in afwachting van het verder onderzoek.

De voerman wordt aan 'n grondige visitatie onderworpen, echter zonder enig resultaat: er is op hem geen brief te vinden, en toch moet de brief ergens zijn! Maar waar?

Spoedig komt dit geval ons ter ore. Wij weten wel waar de voerman zijn brieven altijd verbergt en spoeden ons naar de paardenstal, om de brief te pakken te krijgen en te vernietigen, maar we komen te laat! Een van die misdadige Duitse capos zoekt reeds met zorg het paardentuig na. Gespannen kijken we toe en hopen van harte dat hij hem niet vinden zal, want dan vrezen we het ergste voor den voerman. Zorgvuldig

wordt stuk voor stuk nagezocht en onder het zadelkussen wordt de bewuste brief gevonden! We trachten den Duitser te be- wegen de brief aan ons te geven of hem te vernietigen, maar neen! Triomfantelijk gaat hij er mee naar de blokhut en over- handigt de brief aan „De Bult”, die hem met een glimlach beloont. Thans is de voerman verloren; zijn ontkenning kan hem niet meer baten. Voor minstens een half jaar gaat hij het kamp in, en dat door de schuld van dien Duitsen capo, die zelf al zolang gevangen zit en toch kan weten wat dit betekent. Dit bewijst weer eens te meer hun diep gezonken mentaliteit. Voor één glimlach van hun superieuren offeren ze zonder de minste gewetenswroeging onschuldige dappere mannen op.

Het paard, een vierjarige appelschimmel, krijgt 'n vaste plaats in de stal; een goedkope manier van uitbreiding. De voerman wordt direct omgekleed en zijn haren geknipt. Hij is „Schützhaftling” geworden voor zijn alles riskerende hulp- vaardigheid door de lage gemeenheid van een Duitsen capo.

„De Bult” kan tevreden zijn: er is weer een slachtoffer ge- vallen.

Iedere dag hier brengt ons iets anders. Gisteren is die burgervoerman gesnapt en vandaag is er sprake van, dat de gevangenen die nu in het Amersfoortse kamp zijn, naar Vught overgebracht zullen worden. Zij moeten daar plaats maken voor de gesnapte onderduikers, die van daaruit in Duitsland zullen worden te werk gesteld. Dat het niet slechts een praatje is blijkt hieruit, dat zes barakken met spoed apart met prikkeldraad omrasterd worden. Een poort er voor, eveneens van prikkeldraad, en het nieuwe „P.-Lager”, zoals het genoemd wordt, is gereed om zijn nieuwe bewoners te ontvangen.

Met spanning wachten we op hun komst. Mannen uit het Amersfoortse kamp! Het kamp dat ons nog zo vers in het geheugen ligt! Zelfs het Vughtse kamp „De hel”, heeft ons Amersfoort met zijn „hongerkamp” niet kunnen doen vergeten.

Daar komen ze! Ongeveer tweeduizend mannen in burger- kleding zien we 't Vughtse kamp binnentrekken. Ze zijn bleek en mager, we lezen de honger uit hun ogen. Onwillekeurig gaan onze gedachten een half jaar terug, toen ook zo'n stoet,